

Милен Алемџијевић

ТАК! ТАК!

Испричаћу вам шта се десило једном идиоту.

Пре него што је отишао да погледа ко звони на улазним вратима, седео је за столом и доручковао. Земичке са маслацом и белу кафу. Из широких рукава свилоног кућног мантила извиривале су шаке белих дугих прстију и мирно пословале око скромног обеда. Бела кошуља уштиркане крагне, још мало свиле у облику мараме око врата, и млохави, глатко избријани образи натопљени скупоченом колоњском водом добијеном на поклон од средовечне даме рафинираног укуса. Столњак је био ишаран помало снужденим цвећем, чијим је усахлинама лутао његов снуждени поглед.

Однекуд је долетела мува. Запалио је цигарету. Мува је слетела на стакло његових наочара. Као да га је гадурa орасположила — лице му се истегло у осмех. Трептао је у ритму њеног нервозног шестеногог врлудања по бифокалном стаклу: тамо-амо, смањујући се и увећавајући се. Да, био је то дефинитивно осмех.

Размишљао је: „То што си ти мува а ја човек, не значи да си ти вишак у овој соби. Слушао сам те, а сад те и гледам: делујеш много животније од мене.”

Пре много година ова сцена је изгледала мало другачије.

У скромно намештеној соби на периферији, мршави младац, и тада слабовид, али ужагрених очију, седео је за столом у изношеном џемперу са прогорелинама од цигара. Зарастао у чекињаву браду, сваки час накретао је из флаше и водио дуге, изнурујуће разговоре са непостојећим саговорником. Крчала су му црева, али глад од које је гинуо није

била од те врсте. Жудео је за вижљастом студенткињом књижевности шпицастих груди. Помисао на њен медасти мали пол бесомучно га је прогањала. Голоотињу своје несужењене драге замишљао је палик песми коју је писао данима: албедо прободен звуком флауте, а из ране цури амброзија ...

Да, муву сам заборавио. Била је ту и мува.

„Сећаш ли се, ништа ми није било преостало осим да признам своју немоћ. Ти си била једино што се заиста кретало у соби (дозвољаваш ли ми да мислим да си ти ОНА од пре много година?). Зурио сам у белину папира, а онда си ми слетела на наочари. Мрљица твог тела на белом фону учинила је да се упитам: јесам ли ја то ипак записао које словце? Ту сам где јесам и дајем све од себе. Требало је бити преиспољна будала и поверовати у то. Ја сам то био.

Одједном, зачује се: так! так! Звук женских потпетица. Скочим до прозора и спазим је како са последње степенице ступа на плочник: так! так! И нестаје низ улицу у пролећном мраку („Пролеће је нешто религиозно за мој расап”, сетих се тада). Имао сам осећај као да је однела нешто моје. Ако је пошла негде у ово доба ноћи, онда мора да је имала добар разлог. Сео сам за машину: ТАК! ТАК! Не. Није однела ништа што мени припада. Само је отишла. Погледао сам слова која су остала на папиру: једно Т и једно А. Превише, а да би био случај. Погађаш ли које је било следеће слово? Погађаш ли како сам насловио песму?

Додуше, песму сам после неколико дана бацио. Бацио сам због будућег стида. Не уумем себи то да објасним ни после толико времена. У трамвају сам слушао причу једног младића о томе како је на себи имао чипкасте гаћице своје девојке док се некуд возио аутобусом и како се страшно осећао кад се убедио у могућност догађања саобраћајне несреће у којој би и он страдао, па би на операционом столу (или у мртвачници!) морали да га скину ... Његов друг га је пажљиво слушао, климајући главом са разумевањем ...

Дошао сам кући и, једноставно, бацио је. „Извини, неко је на вратима. Можда је поштар? Одмах се враћам.”

И заиста, песму са горњим насловом је бацио. И постао јунак приче од насловом

ПОСЛЕДЊИ ПРИМЕРАК

Напицао је правоугаони предмет у великој смејој коверти и телом му је прострујао талас тоpline. Пријатна нервоза га је пожуривала да што пре распара омотницу. Присећао се уз сетни смешак како је прошло прилично времена од кад је први пут овако нешто чинио.

Кад је напokon у његовим рукама светло дана угледала књига, малопређашње нестрпљење се повукло пред рационалним посматрачем који је утврђивао квалитет корица и њихово ликовно решење. А онда је, овлашно радознао, завирио унутра.

Е, ту смо.

Запрепастио се. Као да је одшкринуо врста бестијаријума. Унутра су се кревеле и кречиле сподобе какве никад није видео, али зачудо, сваку је препознао! Кад се мало повратио од непријатног изненађења, поче да се ишчуђава над својим дегенерисаним песмама. Речи су биле испреметане, добар део искомадан па насумице састављен, од неких су сачињени поспрдни анаграми. Ништа, ама баш ништа, није остало исто!

За неверовати је, али прва помисао му није била „како се све ово догодило?“ него „ови мутанти ником не смеју доспети у руке“! Страховао је да ће изгубити дуго стицан углед и наклоност читалаца. Јер, и најповршније читање онога што је затекао између корица не би упућивало ни на какав облик модерног песништва, већ само на лупетања неког ко је, очигледно, сишао с ума. А тако нешто себи није смео да дозволи.

Зграбио је телефон и на једвите јаде дрхтавим прстима окренуо неколико бројева. После непуног минута разговора, чуо је реченицу коју је у потајном страху ишчекивао: цео тираж је отишао у продају. Ујео се за доњу усну и помислио: да сам којим случајем јунак прича неког осредњег писца, следећа реченица би вероватно гласила: „Почео је да чупа косу у бесу и немоћи.“ Уз сардонични осмех, удахнуо је дубоко и загладио своју проређену косу ознојеним дланом.

Без панике, рече на глас. И сјури се низ степенице навлачећи сако у вратоломном трку.

Шестарио је градом од књижаре до књижаре и куповао своју књигу. Рачунао је с тим да, ако буде довољно брз, може и да стигне да спречи катастрофу. Заиста је рачунао с тим.

Убацивао је на десетине примерака, не погледавши их, час на задње седиште, час у гепек, час у картонску кутију на седишту до свога. Његово жуто лице одавало је човека који пати од стомачног грипа. А он је, у ствари, само истрајавао у свом заметном послу. Са изразом гађења, непрестано бришући руке марамicom, осећао је хладан зној низ кичмени стуб, као да је аутомобил био пун пужева голаћа, краставих жаба, паукова и змија.

(Чекајући пред једним семафором чуо је како пискутавим гласом слепац пита свог немачког овчара: „Оћемо сад, Владимире?“

„Не, нећемо сад“, одговори пас.

Пар секунди касније: „А сад? Зар је још црвено, Владимире?“

„Не, зелено је, али ја обожавам да седим овде и удишем овај смрад! Не могу ти описати колико си досадан! Полази већ једном!“

Владимир је био прилично нервозан пас. Уз то, храмао је на предњу леву шапу, а његов господар на десну ногу. Смешно су се љуљали у ходу. Чуо их је и на другој страни улице:

„Владимире, колико је сати? Гладан сам, Владимире.“

„Ма море, носи се у ...“ Врискови аутомобилских сирена вратили су његовом лицу онај озбиљни израз. Нагазио је папучицу гаса, а штропот књига које су се обрушавале са задњег седишта вратио је и ону жуту боју од малопре.)

У последњој књижари са списка (који је начинио у глави још док је излазио из куће) доживео је нешто што би се могло назвати малим инцидентом. Наиме, док је, праћен погледом збуњене продавачице, слагао књиге у наручју као дрва за погпалу, спазио је преко ивице тамних начара господина који је листао један заостали примерак. Са изразом неверице, пошто би често проверавао име аутора на омоту књиге, очигледно је покушавао да открије некакву грешку, немогућност. Пришао му је и скоро истргао књигу из руку. „Знам да је ово прилично необично за вас, скоро шок, рекао бих, али послушајте пријатељски савет: немојте траћити време на ово смеће”. Гушећи у себи јавк због ових речи, оставио је за собом пренераженог човека и, на тезги, згужвану новчаницу за последњи примерак.

Возећи кући, размишљао је о томе како је идеја са тамним начарима била изврсна јер, да га је ко препознао, то би отежало ионако тешку ситуацију.

На крају дана, кад је снага већ почела да га издаје, закључао је за собом врата и одхукнуо, сав у зноју.

Окупао се, обријао још једном, опрао косу и подсекао нокте. Обукао је чисту кошуљу и насуо коњак у сјајну бокасту чашу. Сео је у фотељу насред собе, а под је био прекривен књигама. Сам себе је подсећао на бродоломника у склепаном пловилу сред мора које није обећавало ништа добро. Отпио је гутљај и као да је тиме прикупио и ту недостајућу зеру храбрости, упитао: шта се, заправо, догодило? Одговора није било, па је додатно окуражен запитничком тишином дохватио најближу књигу са гомиле. Преметао ју је у рукама као предмет који први пут види и не наслућује му намену. Нагло је отворио књигу и загледао се у текст. Већ у следећем тренутку склопио је корице уз праскав звук. Чврсто стиснутих усана, лагано а дубоко, увлачио је ваздух кроз нос. Језик је направио избочину на левом образу. Гледао је негде у страну, покушавајући да сачува присебност.

У књизи је било све на свом месту.

Сваки наслов, интерпункцијски знак, курзив, велико слово. Препознатљив стил, биране фигуре, однегован стих. Познати песник у пуном сјају.

Бацио је књигу док му се крв повлачила из лица. Није ни пала на под а већ је имао другу у рукама, па трећу, четврту, пету, следећу ... На крају је то опет био изнурени, знојави и слућени човек од пре пар сати. Какав зао дух је учинио да замрачене свести јутрос види оно што је видео, натерао га да махнита по граду цео дан и проћердава и последње паре купујући сопствену књигу, све до последњег примерка, питао се у очају. Тада му нешто паде на памет и поче грозничаво да сакупља књиге ређајући их једну на другу. И док су из пода ницали накривљени менхири и изувјани обелисци, непрестано је нешто мрмљао.

Бројао је.

Гротескни архитекта је бројао сваки камен својих грађевина и стењао и шкругтао зубима. Страховао је. И видеће се, с правом. Кад је

све књиге избројао, могао је само да констатује да је једна недостајала. Последњег, јеретичког примерка, није било.

Ломача је морала да сачека.

*

Е, сад, видите, он је отишао у своју собу да „мало прилегне”. Ценим да је то најприкладнији израз у оваквим ситуацијама, мада је, гегајући се низ ходник, он врло добро знао да управо пролази своју „стазу слонова”.

Зашто сам га на почетку приче назвао идиотом?

Да је у соби са књигама остао још само који минут, споља би се зачуло оно фамозно так! так!, он би се тргнуо очас избистрене свести, и са прозора, као и у првој причи, угледао би жену како убрзано одлази. Али, овог пута са смеђим ковертом испод руке.

Могао је да појури за њом, и кад је стигне, да у јарости насрне на њу. Или да каже оно чувено: „Госпођо, мислим да имате нешто што припада мени”. И тако даље, Прича је једна, почетака је небројено много.

Али, он је доказао да је слабић! И не би ме зачуло да заиста умре. Мада ... Тешко је и причати а камоли живети у нечем што је саздано од ћуди речи. Песникових агонија. Књига бегунаца. Све је то, некако, мистично, туробно и онеспокојавајуће. Иако нужно као сан и као хлеб.

После свега, мало ми га је и жао. Смушен јесте, али је и добричина. Ако преживи, мислим да је заслужио још једну шансу. У овој причи био сам Наратор, у претходној Мува. У следећој ... Дама Са Смеђим Ковертом, рецимо? Могло би да буде занимљиво.